

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра гігієни тварин і харчових продуктів
імені професора А.К.Скороходька

ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету ветеринарної медицини,
професор Микола ЦВІЛХОВСЬКИЙ
”_____” 2024 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри
гігієни тварин і харчових продуктів
імені професора А.К. Скороходька
Протокол №13 від “30” травня 2024 р.
Завідувач кафедри
В’ячеслав СОЛОМОН

”РОЗГЛЯНУТО ”

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГІГІЄНА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Галузь знань 21 Ветеринарія
Спеціальність 211 – «Ветеринарна медицина»
Освітня програма – «Ветеринарна медицина»
Факультет ветеринарної медицини
Розробник – к. вет. н., доцент Таран Т.В.

Київ – 2024 р.

Опис навчальної дисципліни
ГІГІЕНА ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>211 – «Ветеринарна медицина»</i>	
Освітня програма	<i>«Ветеринарна медицина»</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	150	
Кількість кредитів ECTS	5	
Кількість змістових модулів	4	
Навчальна практика, кредитів ECTS	1	
Форма контролю	<i>залік, екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	<i>2024-2025 (4-5)</i>	-
Семестр	<i>8-9</i>	-
Лекційні заняття	<i>45 год.</i>	-
Практичні, семінарські заняття	<i>- год.</i>	-
Лабораторні заняття	<i>60 год.</i>	-
Самостійна робота	<i>45 год.</i>	-
Індивідуальні завдання	<i>- год.</i>	-
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>4 год.</i>	

1. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета. Формування у лікарів ветеринарної медицини знань із проведення ветеринарно-санітарних заходів та чіткого вирішення питань санітарно-гігієнічних досліджень і ветеринарно-санітарного благополуччя харчових продуктів та технічної сировини тваринного походження під час їх виробництва (приватний сектор, колективні господарства та ін.), на всіх етапах технології переробки (м'ясо-, молокопереробні підприємства, птахокомбінати, рибокомбінати та ін.), а також під час транспортування, зберігання та в місцях реалізації, дотримуючись виконання діючих ветеринарно-санітарних правил.

Завдання вивчення дисципліни

Для проведення досліджень лікар ветеринарної медицини повинен керуватись наступними основними завданнями:

- гарантувати випуск тільки доброякісної безпечної продукції для

населення та сировини для промисловості;

- виключити ймовірність отруєння людей захворюваннями, спільними для людини і тварин (антропозоозами), через харчові продукти і технічну сировину тваринного походження;

- попередити розповсюдження бактерійних, вірусних, гельмінтозних захворювань сільськогосподарських тварин через м'ясо, м'ясопродукти та відходи продуктів забою;

- допомогти в оздоровленні тваринництва шляхом виявлення захворювань у тварин, яких забивають на забійних та м'ясопереробних підприємствах усіх форм власності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності(ЗК):

ЗК 3. знання та розуміння предметної галузі та професії.

ЗК 9. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

СК 4. Здатність проводити клінічні дослідження з метою формулювання висновків щодо стану тварин чи встановлення діагнозу.

СК 7. Здатність організовувати і проводити лабораторні та спеціальні діагностичні дослідження й аналізувати їх результати.

СК 8. Здатність планувати, організовувати та реалізовувати заходи з лікування тварин різних класів і видів, хворих на незаразні, інфекційні та інвазійні хвороби.

СК 12. Здатність розробляти та реалізовувати заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

СК 13. Здатність розробляти стратегії профілактики хвороб різної етіології.

СК 19. Здатність здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

СК 20. Здатність організовувати, здійснювати і контролювати документообіг під час професійної діяльності.

Програмні результати навчання (ПНР)

ПНР 9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

ПНР 12. Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

ПНР 14. Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

Змістовий модуль 2. Гігієна молока і молочних продуктів

<p>Тема 6-7. Санітарно-гігієнічні умови отримання високоякісного молока Лабораторна робота 7. Визначення натуральності молока Лабораторна робота 8. Визначення домішки аномального молока, контроль пастеризації</p>	6-7	8	4	4									
<p>Тема 8-9. Інспектування молока за інфекційних хвороб тварин і маститах Лабораторна робота 9. Методи дослідження молочних та кисломолочних продуктів</p>	8-9	8	4	4									
<p>Тема 10. Гігієнічні вимоги під час виробництва питного молока. Основи технології Лабораторна робота 10. Технологія виготовлення твердих сичужних сирів. Проведення експертизи твердих та кисломолочних сирів</p>	10	4	2	2									
<p>Тема 11. Гігієна кисломолочних продуктів. Класифікація, хімічний склад, харчова цінність Лабораторна робота 11. Методи дослідження масла вершкового</p>	11	4	2	2									
<p>Тема 12. Гігієна меду Лабораторна робота 12. Інспектування меду</p>	12	4	2	2									
<p>Тема 13. Гігієна інших продуктів бджільництва Лабораторна робота 13. Інспектування</p>	12	4	2	2									

яєць													
Тема 14-15 Інспектування риби та інших гідробіонтів. Лабораторна робота 14. Інспектування риби	14-15	8	4		4								
Самостійна робота 1. Вимоги до масла вершкового (ДСТУ 4399:2005)							10						
Самостійна робота 2. Вимоги до кефіру (ДСТУ 4417:2005)							15						
Разом за модулем 2	10	40	20		20		25						
Змістовий модуль 3 Вимоги до забійних тварин, їх транспортування, переробних потужностей, інспектування забійних тварин, якість м'яса													
Тема 16. Забійні тварини, їх транспортування та визначення категорій вгодованності Лабораторна робота 15. Вимоги та порядок оформлення ветеринарних документів Лабораторна робота 16. Дослідження лімфовузлів туш та органів забійних тварин	16	4	2		2								
Тема 17. Підприємства з переробки забійних тварин та ветсан вимоги до них. Приймання забійних тварин.	17	4	2		2								
Тема 18. Основи технології і гігієни переробки забійних тварин та птиці Лабораторна робота 17. Визначення свіжості м'яса 18. Методи визначення м'яса, одержаного від хворих і загиблих тварин	18	4	2		2								
Тема 19. Визначення	19	4	2		2								

вгодованості тварин Лабораторна робота 19. Інспектування продуктів забою тварин на трихінельоз													
Разом за змістовим модулем 3	4	16	8		8								
Змістовий модуль 4. Хімічний склад автоліз, консервування м'яса, інспектування за інфекційних і паразитарних хвороб													
Тема 20 Організація та методика після забійного інспектування туш і органів кролів, нутрій, птиці. Лабораторна робота 19. Інспектування продуктів забою тварин на трихінельоз	20	6	2		2		2						
Тема 21 Організація та методика після забійного інспектування туш і органів забійних тварин ВРХ, ДРХ, свиней Лабораторна робота 20. Інспектування продуктів забою тварин при інших паразитарних хворобах	21	4	2		2								
Тема 22. Морфологія, хімічний склад і товарознавство м'яса різних видів тварин. Лабораторна робота 21 Інспектування продуктів забою тварин при цистицеркозі	22	6	2		2		2						
Тема 23. Зміни в м'ясі після забою тварин. Автоліз. Лабораторна робота 21 Санітарна оцінка продуктів забою тварин при цистицеркозі	23	8	2		2		4						
Тема 24 Основи технології консервування м'яса і м'ясних продуктів Лаборато-	24	6	2		2		2						

рна робота 22. Ви-значення видової належності м'яса коней, ВРХ, ДРХ													
Тема 25. Гігієна консервування м'яса і м'ясних продуктів Лабораторна робота 23. Визначення видової належності м'яса свиней, кролів, нутрій	25	8	2		2		4						
Тема 26-30. Інспектування продуктів забою тварин при інфекційних хворобах хворобах. Лабораторна робота 24. Інспектування ковбасних виробів. Інспектування консервних виробів	26-30	26	10		10		6						
Всього			22		22		20						
УСЬОГО ГОДИН	155		60		60		35						

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	ДСТУ молоко-сировина.	2
2.	Визначення кислотності та термостійкості молока	2
3.	Визначення вмісту жиру, вологи, сухих речовин	2
4.	Визначення вмісту жиру, вологи, сухих речовин	2
5.	Визначення вмісту білків у молоці та сиропридатності молока	2
6.	Визначення чистоти молока. Методи мікробіологічного контролювання молока	2
7.	Визначення натуральності молока	2
8.	Визначення домішки аномального молока, контроль пастеризації	2
9.	Методи дослідження молочних та кисломолочних продуктів	2
10.	Технологія виготовлення твердих сичужних сирів. Проведення експертизи твердих та кисломолочних сирів	2
11.	Методи дослідження масла вершкового	2
12.	Інспектування меду	2

13.	Інспектування яєць	2
14.	Інспектування риби	2
15.	Вимоги та порядок оформлення ветеринарних документів	2
16.	Дослідження лімфовузлів туш та органів забійних тварин	2
17.	Визначення свіжості м'яса	2
18.	Методи визначення м'яса, одержаного від хворих і загиблих тварин	4
19.	Інспектування продуктів забою тварин на трихінельоз	6
20.	Інспектування продуктів забою тварин при цистицеркозі	6
21.	Інспектування продуктів забою тварин при інших паразитарних хворобах	2
22.	Визначення видової належності м'яса	4
23.	Інспектування ковбасних виробів	2
24.	Інспектування консервних виробів	2

5. Засоби діагностики результатів навчання

- екзамен;
- залік;
- модульні тести;
- реферати;
- захист лабораторних робіт.

6. Методи навчання.

- словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо);
- практичний метод (лабораторні заняття);
- наочний метод (метод ілюстрацій, метод демонстрацій);
- робота з навчально-методичною літературою (конспектування, тезування, анування, складання реферату);
- відеометод (дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані тощо, ЕНК);
- самостійна робота (виконання завдань);
- індивідуальна науково-дослідна робота здобувачів вищої освіти.
- виїзні заняття на виробництві, навчальна практика

7. Методи оцінювання.

- екзамен;
- залік;
- усне або письмове опитування;
- модульне тестування;
- реферати;
- захист лабораторних робіт;

- презентації та виступи на наукових заходах

8. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти. Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 чинного «Положення про екзамен та заліки у НУБіП України»

Таблиця 1 – Шкала оцінювання здобувачів вищої освіти

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{АТ}}$.

9. Навчально-методичне забезпечення

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn Ч 1 - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1881>; Ч 2 - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=1974>);
- конспекти лекцій та їх презентації (в електронному вигляді);
- підручники, навчальні посібники, практикуми;
- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної форми здобуття вищої освіти;
- програма навчальної (виробничої) практики навчальної дисципліни (якщо вона передбачена навчальним планом).

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Гігієна продуктів тваринного походження: навчальний посібник (друге видання розширене і доповнене) / Якубчак О. М., Таран Т.В., Овчаренко О.М. – ЦП.: «Компринт», 2018. – 755 с. Витяг з протоколу № 3 засід. Вченої ради НУБіП України від 25 жовтня 2017 р.
2. Гігієна продуктів тваринного походження: навчальний посібник / Якубчак О. М., Таран Т.В., Овчаренко О.М. – ЦП.: «Компринт», 2017. – 596 с. Витяг з протоколу № 3 засід. Вченої ради НУБіП України від 25 жовтня 2017 р.
3. Якубчак О.М., Хоменко В.І., Мельничук С.Д. та ін. Ветеринарно санітар-

на експертиза з основами технології і стандартизації продуктів тваринництва: [підручник] / О.М. Якубчак, Хоменко В.І., Мельничук С.Д. – К., 2005. – 799с.

4. Практикум з ветеринарно-санітарної експертизи з основами технології та стандартизації м'яса і м'ясних продуктів / О.М. Якубчак, М.В. Козак, В.В. Власенко, Л. В. Олійник, В.О. Загребельний, Т.В. Таран, Л.В. Адаменко, М.А. Галабурда, Р.І. Білик. За заг.ред. О.М. Якубчак – Київ, «Компанія «Біопром»», 2012. – 168 с.
5. Практикум з ветеринарно-санітарної експертизи з основами технології та стандартизації харчових продуктів / О.М. Якубчак, Л. В. Олійник, С.Д. Мельничук, В.В. Власенко, М.В. Козак, А.І. Тютюн, Т.В. Таран, С.В. Мідик, А.І. Кобиш, В.А. Котелевич, М.А. Галабурда. За заг.ред. О.М. Якубчак – Київ, «Компанія «Біопром»», 2012. – 256 с.

Додаткова література

1. Безпечність та якість харчових продуктів: навчальний посібник / Якубчак О. М., Таран Т.В. – ЦП.: «Компринт», 2019. – 206 с. Витяг з протоколу № 4 засід. Вченої ради НУБіП України від 26 жовтня 2019 р.
2. Гігієна молока і молочних продуктів: навчальний посібник / Якубчак О. М., Джміль О.М., Джміль В.І., Таран Т.В., Яхновська О.В., Тютюн А.І., Кондрасій Л.А. ЦП.: «Компринт», 2016. – 14 др. ар.
3. Гігієна м'яса (концепція аналізу ризиків у критичних точках управління) / О. М. Якубчак, Т.В. Таран. – 9 др ар.
4. Електронний навчальний посібник. Гігієна первинної переробки тварин і продуктів / уклад. О. М. Якубчак [та ін.Тютюн А.І., Таран Т.В., Джміль В.І.]. – 10 др арк. <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/31884>.
5. Електронний навчальний посібник. Гігієна виробництва м'ясних продуктів / Якубчак О.М., Таран Т. В. 2016 р. <http://dspace.nubip.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/3245>
6. Гігієна виробництва м'ясних продуктів / О.М. Якубчак, Т.В. Таран – К: ЦП «Компринт». – 2015. – 155 с.